

Πέντε Ποιήματα για σκάκι

Χόρχε Λουίς Μπόρχες Το Σκάκι

Ασθενικός βασιλιάς, λοξός αξιωματικός, φρενιασμένη
βασίλισσα, πύργος ευθύς, πολυμήχανος στρατιώτης
απάνω στην ασπρόμαυρη πορεία
ψάχνει ο ένας τον άλλο και συγκρούονται σ' επίμονη μάχη.
Δεν ξέρουν πως το σίγουρο χέρι
του παίχτη τους ρυθμίζει τη μοίρα,
δεν ξέρουν πως μια τρομαχτική νομοτέλεια
ελέγχει τις αποφάσεις και τη διαδρομή τους.
Αλλά κι ο ίδιος ο παίχτης είναι αιχμάλωτος
(η έκφραση είναι του Ομάρ) μιας άλλης σκακιέρας
με μαύρες νύχτες και άσπρες μέρες.
Ο Θεός κινάει τον παίχτη κι ο παίχτης τα πόνια.
Μα άραγε ποιος Θεός, πίσω από το Θεό, κινάει το νήμα
της σκόνης και του χρόνου, του ονείρου και της αγωνίας;

Μανόλης Αναγνωστάκης Το Σκάκι

Έλα να παίξουμε.
Θα σου χαρίσω τη βασίλισσά μου.
(Ήταν για μένα μια φορά η αγαπημένη.
Τώρα δεν έχω πια αγαπημένη)
Θα σου χαρίσω τους πύργους μου
(Τώρα πια δεν πυροβολώ τους φίλους μου
Έχουν πεθάνει καιρό πριν από μένα)
Κι ο βασιλιάς αυτός δεν ήτανε ποτέ δικός μου.
Κι ύστερα τόσους στρατιώτες τι τους θέλω;
(Τραβάνε μπρός, τυφλοί, χωρίς καν όνειρα)
Όλα , και τα άλογά μου θα στα δώσω.
Μονάχα ετούτον τον τρελό μου θα κρατήσω.
Που ξέρει μόνο σ ένα χρώμα να πηγαίνει
Δρασκελώντας τη μια άκρη ως την άλλη
Γελώντας μπρός στις τόσες πανοπλίες σου

Μπαίνοντας μέσα στις γραμμές σου ξαφνικά
Αναστατώνοντας τις στέρεες παρατάξεις.
Κι αυτή δεν έχει τέλος η παρτίδα.

Κωνσταντίνος Καβάφης
Το πόνι

Πολλάκις βλέποντας να παίζουν σκάκι
ακολουθεί το μάτι μου ένα Πιόνι
οπού σιγά, σιγά τον δρόμο βρίσκει
και στην υστερινή γραμμή προφθαίνει.
Με τέτοια προθυμία πάει στην άκρη
οπού θαρρείς πως βέβαια εδώ θ' αρχίσουν
η απολαύσεις του κ' η αμοιβές του.
Πολλαίς στον δρόμο κακουχίαις βρίσκει.
Λόγχοις λοξά το ρίχνουν πεζοδρόμοι ·
τα κάστρα το χτυπούν με ταις πλατειαίς των
γραμμαις · μέσα στα δυο τετράγωνα των
γρήγοροι καβαλλάρηδες γυρεύουν
με δόλο να το κάμουν να σκαλώση ·
κ' εδώ κ' εκεί με γωνιακή φοβέρα
μπαίνει στον δρόμο του κανένα πόνι
απ' το στρατόπεδο του εχθρού σταλμένο.
Αλλά γλυτώνει απ' τους κινδύνους όλους
και στην υστερινή γραμμή προφθαίνει.
Τι θριαμβευτικά που εδώ προφθαίνει,
στην φοβερή γραμμή την τελευταία ·
τι πρόθυμα στον θάνατό του αγγίζει!
Γιατί εδώ το Πιόνι θα πεθάνη
κ' ήσαν οι κόποι του προς τούτο μόνο.
Για την βασίλισσα, που θα μας σώση,
για να την αναστήση από τον τάφο
ήλθε να πέση στου σκακιού τον άδη.

Νικόλαος Κάλας
Σκάκι

Ένας κόσμος –ένας κόσμος τετράγωνος ο κόσμος μου.
Στις απλοποιημένες του διαστάσεις χαρακώνονται οι ορίζοντες των
ημερών, της ισονυκτίας η αντιθετική επιφάνεια.
Όλα τα εγκλήματα της ζωής –πανουργίες φόννοι –ξαναζούν απάνου

στο σιντέφι και στον όνυχα όπου επίπονα γλιστρούν άκαρδου
νου τα φιλντισένια σύμβολα τα είδωλα από κοράλλι.
Ο δρόμος τους, οι επικίνδυνoi σταθμοί των, οι απογοητεύσεις και
τα λάφυρα -χαρές γι αυτό που ήτανε καρδιά.
Τώρα με του χεριού τη σπάνια κίνηση να περιπλέξει το ξερό
παιχνίδι.
Το αίμα που κυλάει, οι βιασμοί, ό,τι κρυφό έχει η ψυχή, δε διακρίνεται
στις αυστηρές του μεταβολές.
Όσοι όμως ξέρουν τους κανονισμούς, στο κάτοπτρο βλέπουν τις
φρικτές εικόνες που δύο παίκτες κλείσανε σ' εβένινο πλαίσιο
και προσπαθούν με λιτές κούκλες να σκεπάσουν.

Δήμος Χλωπτσιούδης Αλλαγή κανόνων

Πάντα ήθελα να αλλάξω τους κανόνες.
Να απελευθερώσω τα άλογα
από τους πύργους
που τους προστατεύουν
και να τρέχουν ελεύθερα στο μαυρόασπρο τερέν
και οι αξιωματικοί
να κινούνται κυκλικά
γύρω από την τάφρο.
Θα ήθελα όμως κυρίως οι παίκτες
να σταματήσουν
να θυσιάζουν πόνια
για να νικήσει ο βασιλιάς.

Ας σκεφτούμε μια φορά
τα πρώτα πόνια ου διπλά τρέχουν
προς τη θυσία.

[Πηγή](#)

Νάσος **Βαγενάς**, (από τη συλλογή "Πεδίον Άρεως", 1982)

Παρτίδα

Πώς να σε κερδίσω;
Με παίζεις όπως θέλεις. Και μου παίρνεις
έναν-έναν τους στρατιώτες. Μου κυκλώνεις

τους πύργους. Τ' άλογά μου έχουν τρομάξει
και τριγυρνούν εδώ κι εκεί χαμένα.

Μα πώς να σε κερδίσω; Που ακόμα
κι αυτή η βασίλισσά μου ξεπορτίζει.
Και με προδίνει αδιάκοπα μέσα στα χόρτα
με τους στρατιώτες και τους αξιωματικούς σου.

Νικόλαος **Καλαμάρης**, (από την συλλογή "Οδός Νικήτα Ράντου", 1977)

Σκάκι

Ένας κόσμος-ένας κόσμος τετράγωνος ο κόσμος μου.
Στις απλοποιημένες του διαστάσεις χαρακώνονται οι ορίζοντες των
ημερών, της ισονουκτίας η αντιθετική επιφάνεια.
Όλα τα εγκλήματα της ζωής-πανουργίες φόννοι-ξαναζούν απάνου
στο σιντέφι και στον όνυχα όπου επίπονα γλιστρούν άκαρδου
νου τα φιλντισένια σύμβολα τα είδωλα από κοράλλι.
Ο δρόμος τους, οι επικίνδυνoi σταθμοί των, οι απογοητεύσεις και
τα λάφυρα-χαρές γι αυτό που ήτανε καρδιά.
Τώρα με του χεριού τη σπάνια κίνηση να περιπλέξει το ξερό παιχνίδι.
Το αίμα που κυλάει, οι βιασμοί, ό,τι κρυφό έχει η ψυχή, δε διακρίνεται
στις αυστηρές του μεταβολές.
Όσοι όμως ξέρουν τους κανονισμούς, στο κάτοπτρο βλέπουν τις
φρικτές εικόνες που δύο παίκτες κλείσανε σ' εβένινο πλαίσιο
και προσπαθούν με λιτές κούκλες να σκεπάσουν.

Χλόη **Κουτσουμπέλη**, (από την συλλογή "Η αλεπού και ο κόκκινος χορός", 2009)

Παρτίδα σκάκι

Καθίσαμε απέναντι.
Τα δικά μου πιόνια ήταν σύννεφα.
Τα δικά του σίδερο και χώμα.
Αυτός είχε τα μαύρα.
Σκληροί, γυαλιστεροί οι πύργοι του
επιτέθηκαν με ορμή
ενώ η βασίλισσά μου
ξεντυνόταν στο σκοτάδι.
Ήταν καλός αντίπαλος,
προέβλεπε κάθε μου κίνηση
πριν καλά καλά ακόμα την σκεφτώ
κι εγώ παρόλα αυτά την έκανα,
με την ήρεμη εγκατάλειψη αυτού
που βαδίζει στον χαμό του.
Στο τέλος τέλος ίσως με γοήτευε
το πόσο γρήγορα εξόντωσε τους στρατιώτες
τους αξιωματικούς, τους πύργους, τα οχυρά,
τις γέφυρες, τον βασιλιά τον ίδιο
πόσο εύκολα διαπέρασε, εισχώρησε και άλωσε
βασίλεια ολόκληρα αρχαίας σιωπής
και πως αιχμαλώτισε εκείνη την βασίλισσα από νεραϊδοκλωστή
που τόσο της άρεσε να διαφεύγει
με πειρατικά καράβια
στις χώρες του ποτέ.

Ναι, ομολογώ ότι γνώριζα από πριν πως θα νικήσει.
Άλλωστε γι αυτό έπαιξα μαζί του.
Γιατί, έστω και μία φορά, μες στη ζωή
αξίζει κανείς να παίζει για να χάσει.

Κατερίνα **Καριζώνη**, (Από τη συλλογή "Σκοτεινός χρόνος", 2017)

Στο σκάκι

Στο σκάκι έχανα πάντα
ποτέ κανένα πιόνι μου δεν έγινε βασίλισσα.
Τη δική μου βασίλισσα
τη μάζευα μαχαιρωμένη απ' τη σκακιέρα
με τις μακριές μαύρες δαντέλες της
να στάζουν αίμα
και τον γερμένο πύργο της να φλέγεται
στο βάθος των ωραίων της ματιών.

Μου έλεγε κάθε φορά πριν ξεψυχήσει
ότι κανένα παιχνίδι δεν κερδίζεται πραγματικά
ότι δεν είναι ζήτημα στρατηγικής αλλά πάθους
πως οι μοναδικές σωστές κινήσεις μας
είναι τα λάθη μας, και άλλα πολλά...

Στην Ινδία το σκάκι το έπαιζαν κάποτε με ζωντανούς
–τους ηττημένους τούς θανάτωναν αλύπητα–
εμείς το παίζουμε κρυφά κάτω απ' τις λέξεις
εκεί που οι σκάλες δεν σταματούν ποτέ
εκεί που τα πιόνια χτυπούν πισώπλατα
χωρίς κανόνες.